

شرکت کشت و دامداری فکا

WWW.FKACO.ir

روسیه یکی از ۱۰ کشور برتر تولید کننده شیر خام در جهان

SIMIN KHORSANDI
FKACO
Mar 2018

روسیه یکی از ۱۰ کشور برتر تولید کننده شیر خام در جهان

روسیه هفتمین کشور تولید کننده شیر خام در جهان است. صنعت گاو شیری روسیه برای اقتصاد و جمعیت این کشور بسیار با اهمیت است. در طی چند سال گذشته، به دلیل واردات تلیسه‌های با کیفیت بالا و پیشرفت ژنتیکی گله‌های گاو شیری، میزان تولید شیر به ازای هر گاو در گاوداری‌های مدرن و جدید بهبود یافته است. با این حال، تجهیزات و ماشین‌آلات کشاورزی در اکثر گاوداری‌های شیری روسیه، قدیمی شده است که منجر به اختلال در فن آوری-های تولید، رشد آهسته در حجم شیر و کیفیت ناپایدار می‌شود. بعضی از تولیدکنندگان بزرگ روسیه هنوز هم از روش‌های قدیمی تولید، تغذیه و مدیریت استفاده می‌کنند و بنابراین روسیه از کیفیت و حجم تولید مورد نیاز مصرف‌کنندگان خود عقب مانده است. علاوه بر این پیوستن روسیه به سازمان تجارت جهانی (WTO)^۱ و قطع یارانه‌ها برای سوخت، باعث کاهش تخصیص یارانه‌ها به دامداران شده است و تاثیر منفی آن بر دامداری‌های قدیمی شدت بیشتری داشته است.

جدول ۱. وضعیت کلی صنعت گاو شیری روسیه

شاخص‌ها	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۷ (پیش‌بینی)
تعداد کل گاوهای شیری (هزارراس)	۸۶۰۰	۸۵۰۰	۸۴۵۰	۷۷۵۰	۷۵۵۰	۷۳۲۰
کل تولید شیر سالیانه (هزار تن)	۳۱۹۱۷	۳۱۴۰۰	۳۱۴۰۰	۳۰۵۴۸	۳۰۳۵۰	۳۰۴۷۰
واردات (هزار تن)	۳۲۰	۳۳۰	۳۳۵	۳۲۸	۳۲۶	۳۰۰
صادرات (هزار تن)	۵	۵	۵	۴۲	۴۸	۵۰
کل مصرف (هزار تن)	۳۲۲۳۷	۳۱۷۲۵	۳۱۷۳۰	۳۰۸۳۴	۳۰۷۴۸	۳۰۸۵۰

¹ World Trade Organization

وضعیت کلی صنعت گاو شیری روسیه

▪ تولید شیر و محصولات لبنی

با افزایش حذف گاوهای با تولید کم و در نتیجه کاهش تعداد گاوهای شیری روسیه، میزان تولید شیر روسیه از سال ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶ یک روند نزولی داشته و از ۳۱/۵۲ میلیون تن به ۳۰/۳۵ میلیون تن کاهش یافته است. پیش بینی شده است که تولید شیر در سال ۲۰۱۷ نسبت به ۲۰۱۶ کمی افزایش یافته و به ۳۰/۴۷ میلیون تن برسد. بهبود حاشیه سود دامداران از فروش شیر به کارخانجات تولید کره، اثرات منفی کاهش تقاضا و تغییرات سیستم توزیع یارانه ها به بخش های مختلف کشاورزی را کاهش داد. بنابراین تولید شیر در چهارماهه اول سال ۲۰۱۷ به میزان ۳/۶۷ درصد و میزان تولید به ازای هر گاو ۵ درصد افزایش یافت.

تعداد کل گاوهای شیری روسیه از ۱۶/۵ میلیون راس در سال ۱۹۹۶ به ۷/۵۵ میلیون راس در سال ۲۰۱۶ کاهش یافت. پیش بینی شده است که تعداد گاوهای شیری در سال ۲۰۱۷ به ۷/۳۲ میلیون راس برسد. این در حالی است که تولید شیر به ازای هر راس گاو از ۱/۹۰ میلیون تن به ۳/۳۹ میلیون تن افزایش یافته است. بنابراین حجم تولید شیر از سال ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶ تنها در حدود یک میلیون تن کاهش یافت.

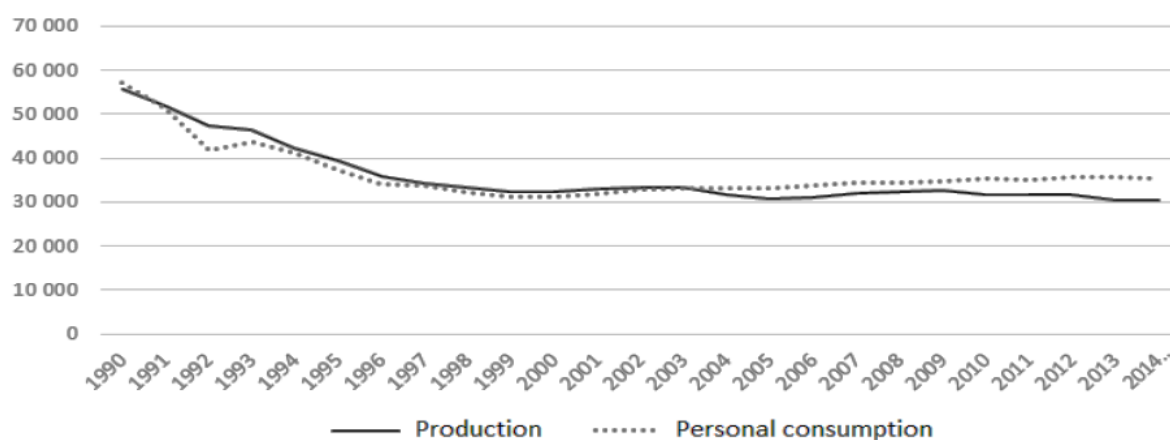
میزان تولید کره و شیرخشک کامل در سال ۲۰۱۶ افزایش یافت به طوریکه به ترتیب ۲۵۰ هزار تن و ۴۰ هزار تن بود. ولی پنیر و شیرخشک فاقد چربی نسبت به سال قبل تغییری نداشته و به ترتیب ۲۳۵ هزار تن و ۶۵ هزار تن بوده است. در تعدادی از مناطق بزرگ و اصلی تولید شیر در روسیه ظرفیت کافی برای فراوری کل شیر تولیدی آن منطقه وجود ندارد که اغلب باعث افزایش هزینه های حمل و نقل و نظارت دامپزشکی می شود. این در حالی است که در بسیاری از مناطق ظرفیت فراوری شیر مازاد وجود دارد و بنابراین شیر را از سایر مناطق وارد می کنند.

▪ سرانه مصرف شیر و لبنیات

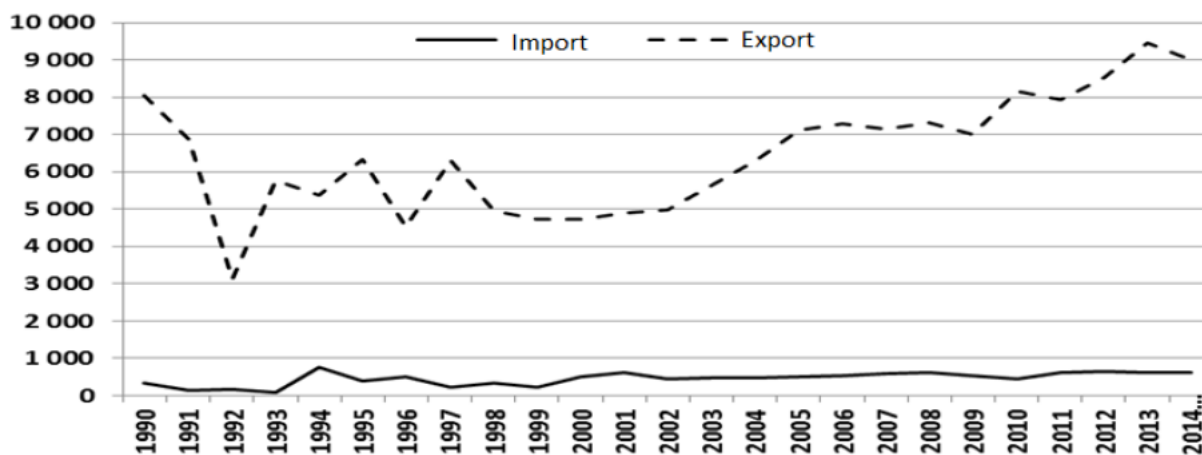
سرانه مصرف شیر ۲۲۵ کیلوگرم به ازای هر نفر در سال و میزان کل شیر مصرفی ۳۰/۷۵ میلیون تن در سال است. سرانه مصرف شیر از ۳۷۰ کیلوگرم در سال ۱۹۹۰ به ۲۲۵ کیلوگرم در سال ۲۰۱۶ کاهش یافته است. کاهش مصرف شیر و لبنیات به دو دلیل کاهش تولید و کاهش درآمد و قدرت خرید مردم است.

مصرف مازاد شیر و لبنیات نسبت به حجم کل تولید شیر در کشور، طی یک دوره طولانی، منجر به رشد واردات محصولات لبنی شد به طوری که روسیه مازاد نیاز خود را از طریق واردات تامین می کند. به گفته کارشناسان، دلایل اصلی تولید پایین شیر و فرآورده های لبنی در روسیه عبارتند از: کمبود مواد اولیه، دوره های طولانی سرمایه گذاری در گاوهای شیری، افزایش هزینه های تولید شیر و محصولات لبنی، سطح پایین سودآوری صنعت گاو شیری، پایین بودن قدرت خرید مردم و کاهش سرمایه گذاری در صنعت گاو شیری.

شکل ۱. حجم تولید و مصرف شیر و فرآورده های لبنی در کشور روسیه از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۴

شکل ۲. واردات و صادرات شیر و فرآورده های لبنی در کشور روسیه از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۴

واردات گاو

به منظور بهبود کیفیت گله های گاوشیری روسیه و افزایش تولید شیر، روسیه یارانه ای را به واردات گاو اختصاص داد. در سال ۲۰۱۳، ۵۴۳۳۳ راس دام زنده به روسیه وارد شد که بیش از نیمی از آن گاوشیری (عمدتا نژاد هلشتاین) بود. تعداد دام وارداتی در سال ۲۰۱۳ نسبت به سال قبل (۸۰۲۲۷) کاهش محسوسی داشت که علت عمده آن تاخیر در پرداخت یارانه ها به خریداران روسی بود. روسیه بعد از کانادا دومین بازار بزرگ صادرات دام امریکا محسوب می شود به طوریکه ۳۰ درصد از کل صادرات دامهای زنده امریکا به روسیه می باشد. برنامه دولت روسیه بر ادامه تخصیص یارانه به منظور واردات دام به کشور است. در این طرح همچنین برنامه هایی برای حذف ۱۰ درصد مالیات بر ارزش افزوده که برای گاوها اعمال می شود، در نظر گرفته شده است.

وزارت کشاورزی روسیه گزارش کرد در سال ۲۰۱۶، ۲۳۶ گاوداری شیری مدرن ساخته یا بر اساس تکنولوژی روز دنیا بازسازی شده است. در گاوداری های شیری جدید و مدرن با بهبود شیوه های مدیریت گله و پتانسیل ژنتیکی دام ها، تولید شیر افزایش یافته است، در حالی که دامداری های قدیمی به سبک شوروی با گاوها و تجهیزات بدون بازده، بسته شده و گاوهای کم تولید آن برای کشتار به فروش رسیده است.

سیاست ها

▪ یارانه ها

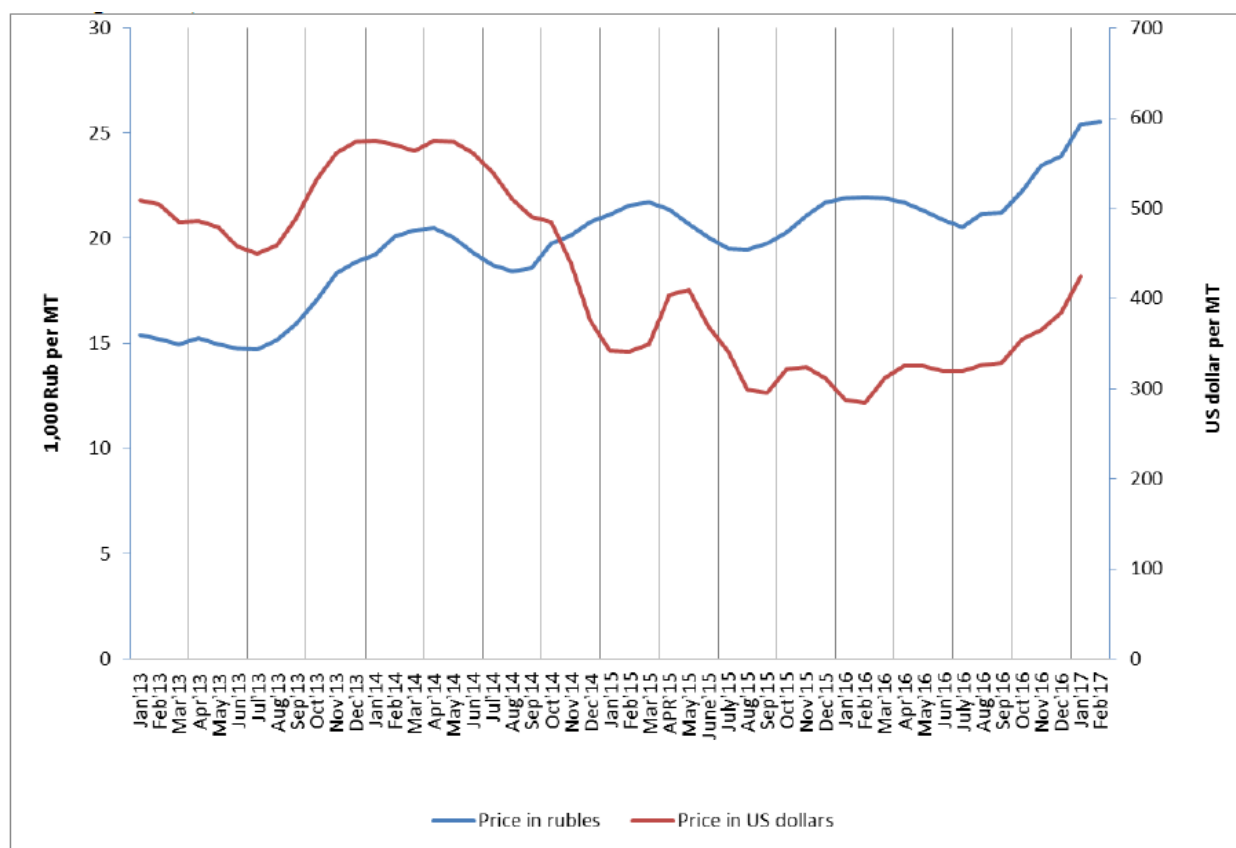
دولت روسیه نحوه تخصیص یارانه های بخش کشاورزی را تغییر داد. دولت فدرال روسیه قبلا یارانه ها را تحت ۵۴ خط بودجه به مناطق مختلف اختصاص می داد که بعدا به ۷ خط ادغام یافت. از ۷ برنامه ای که در بودجه فدرال باقی ماند یکی به بخش گاوشیری اختصاص دارد که تحت عنوان "یارانه برای افزایش تولید گاو شیری" شناخته می شود و جایگزین "یارانه برای هر کیلوگرم شیر فروخته شده به صنایع لبنی" شده است. بودجه دولتی اختصاص یافته به این برنامه ۱۳۰ میلیون دلار بوده است.

▪ مداخلات

نوسانات قیمت شیر و فراورد های لبنی که از ساختار فصلی تولید شیر در روسیه و کاهش تقاضا برای محصولات لبنی در فصل تابستان منشا می گیرد، که بایستی با مدیریت شیر خام در فصل تابستان کنترل شود. بنابراین وزارت

کشاورزی روسیه پیش بینی کرد که در سال ۲۰۱۷، ۱۷ میلیون دلار برای خرید محصولات لبنی شامل کره، شیر خشک کامل و شیر خشک فاقد چربی از مناطق عمده تولید کننده شیر خام به منظور ثبات قیمت شیر در فصل تابستان در نظر گرفته شود. اگرچه در برخی مناطق صنایع لبنی و مسولین، از طرح مداخلات وزارت کشاورزی در بازار شیر حمایت نکردند چون از کمبود شیر باکیفیت و پرچرب دچار زیان می شدند.

شکل ۲. قیمت شیر خام در روسیه (روبل به ازای هر تن شیر خام در مقایسه با دلار امریکا به ازای هر تن) از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۷

نکات کلیدی در توسعه صنعت گاویشیری روسیه از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۷

اختصاص یارانه برای واردات تلیسه با کیفیت بالا به منظور بهبود سطح ژنتیکی گله های گاویشیری روسیه
 ساخت گاوداری های شیری مدرن و جدید و بازسازی گاوداری های قدیمی بر اساس تکنولوژی روز دنیا

بالا تر بودن قیمت شیر خریداری شده از تولید کنندگان روسیه نسبت به قیمت جهانی شیر (۲۳/۲ درصد)

خرید تضمینی محصولات لبنی شامل کره، شیر خشک کامل و شیر خشک فاقد چربی از مناطق عمده تولید کننده شیر خام به منظور ثبات قیمت شیر در فصل تابستان

کاهش سهم تولید کنندگان در قیمت تمام شده شیر مصرف کنندگان (از ۳۸/۲ درصد به ۳۷ درصد کاهش یافته است)

منابع

- IFCN Dairy Report 2016
- Russian Federation - Dairy and Products Semi-annual 2017
- Russian Federation - Dairy and Products Annual Report 2014
- Dairy cattle farming in Russia- case studies in the Novosibirsk and Leningrad regions
- The market of milk and dairy products in Russia: peculiarities, tendencies and prospects of development